

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет залізничного транспорту
Економічний факультет
Кафедра: Економіка та управління виробничим і комерційним бізнесом

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА (АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ)

Код та назва спеціальності: 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Назва освітньої програми: «Управління фінансами, банківська справа та страхування»

Рівень освіти: перший (бакалаврський)

Форма здобуття освіти: денна заочна

Семестр: 5

Кількість кредитів ЄКТС: 4

Форма підсумкового контролю: : залік екзамен

Розробник програми: Назаренко І.Л., к.е.н., доцент кафедри економіки та управління виробничим і комерційним бізнесом.

Харків, 2025 рік

ОПИС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Галузь знань: **07 Управління та адміністрування**

Обов'язкова / Вибіркова

Курс: 3 / Семестр: 5

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧІВ

ПІБ викладача: Назаренко Ірина Леонідівна

Контактна інформація: 068-918-63-13

email: nazarenko_il@kart.edu.ua

irina-econom@ukr.net

Час консультацій: понеділок 15.00-16.00

Форми зв'язку: Zoom:

<https://us02web.zoom.us/j/6072482836?pwd=S1RmbXNGczhySDZBUFo3Nm1lWjVDZz09>

Ідентифікатор конференції: 607 248 2836

Код доступу: 110620281

Moodle: <https://do.kart.edu.ua/user/profile.php>

МЕТА І ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Мета освітньої компоненти «Економіка підприємства» – сформувати у здобувачів вищої освіти цілісну систему теоретичних знань і практичних умінь щодо економічних засад функціонування підприємства, обґрунтування ефективності використання його ресурсів, прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності, воєнного стану, євроінтеграції та повоєнного відновлення економіки України відповідно до стандартів ЄС.

Завдання освітньої компоненти: у результаті вивчення ОК здобувач вищої освіти повинен:

- розуміти сутність підприємства як суб'єкта господарювання, законодавчі засади його діяльності в Україні та ЄС та роль у відновленні економіки;
- знати основи організації виробництва, формування техніко-технологічної бази з урахуванням цифровізації, енергоощадності та логістичних обмежень;
- орієнтуватися у побудові організаційної структури й системи управління підприємством в умовах невизначеності, дистанційної роботи та інклюзивності;
- оцінювати стан, рух і ефективність використання основних фондів, виробничої потужності та джерела їх фінансування;
- розуміти механізми формування й ефективного використання оборотних засобів за нестабільних поставчань;

- визначати потребу в персоналі, оцінювати продуктивність праці та формувати дієві системи оплати й мотивації;
- планувати виробничу програму з урахуванням ресурсних обмежень і ринкових можливостей, зокрема виходу на ринки ЄС;
- формувати витрати, калькулювати собівартість продукції та визначати резерви її зниження;
- застосовувати методи ціноутворення та розробляти цінову політику підприємства;
- аналізувати фінансові результати, прибуток і рентабельність діяльності;
- розуміти засади інноваційного розвитку, конкурентоспроможності та відповідності стандартам ЄС;
- обґрунтовувати інвестиції, оцінювати ефективність проєктів і враховувати ризики діяльності;
- забезпечувати економічну безпеку підприємства та розвивати аналітичні навички для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.
- розвинути аналітичне мислення, здатність комплексно оцінювати діяльність підприємства та приймати економічно обґрунтовані управлінські рішення на основі розрахунків, показників ефективності та практичних кейсів.

КОМПЕТЕНТНОСТІ І РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

Загальні компетентності:

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК04. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК15. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Фахові компетентності:

СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.

СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

СК09. Здатність здійснювати ефективні комунікації.

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку

Програмні результати навчання (ПРН):

ПР15. Спілкуватись в усній та письмовій формі іноземною мовою у професійній діяльності.

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати. ПР18. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

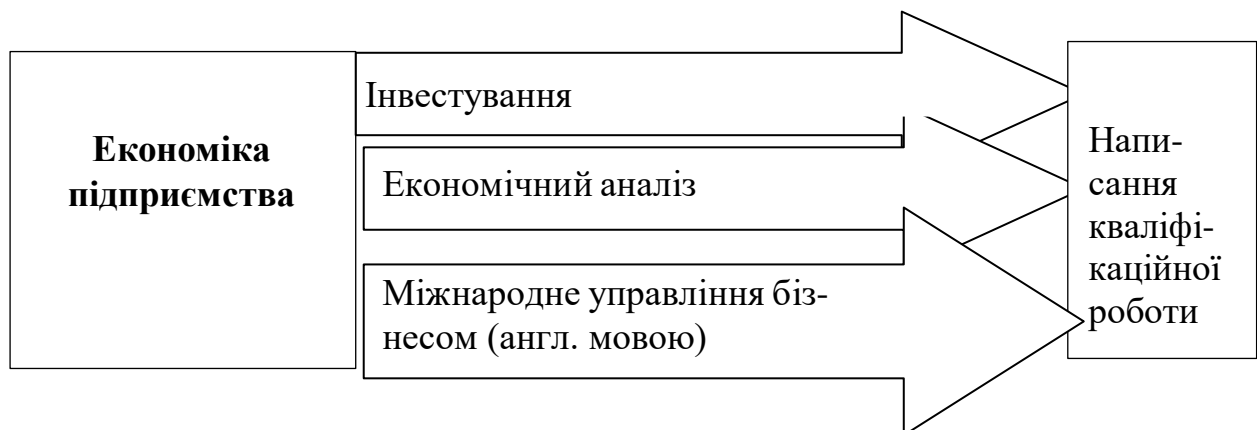
ПЕРЕДУМОВИ (ПРЕРЕКВІЗИТИ)

Перелік дисциплін чи курсів, необхідних для засвоєння:

ПІСЛЯУМОВИ (ПОСТРЕКВІЗИТИ)

Дисципліни, для яких знання з цієї дисципліни є базовими:

ВІДПОВІДНІСТЬ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ ГЛОБАЛЬНИМ ЦІЛЯМ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ДО 2030 РОКУ

Освітня компонента сприяє досягненню таких Цілей сталого розвитку, визначених резолюцією ООН №70/1 та Указом Президента України

№722/2019, як:

4) забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх

8) сприяння поступальному, всеохоплюючому та сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній праці для всіх

9) створення стійкої інфраструктури, сприяння всеохоплюючій і сталій індустріалізації та інноваціям;

12) забезпечення переходу до раціональних моделей споживання і виробництва.

Освітня компонента «Економіка підприємства» найбільше корелює з ціллю 8 (Економічне зростання) та ціллю 9 (Індустріалізація та інновації), оскільки її зміст спрямований на формування у здобувачів вищої освіти системного розуміння механізмів функціонування підприємств, ефективного використання ресурсів, підвищення продуктивності праці, забезпечення конкурентоспроможності та впровадження інноваційних підходів в управлінні діяльністю підприємства.

Вивчення дисципліни формує здатність аналізувати зовнішнє та внутрішнє середовище підприємства, оцінювати вплив економічних ризиків, планувати виробничу діяльність, розраховувати собівартість, ціну, прибуток і рентабельність, що безпосередньо сприяє розвитку економічно обґрунтованих рішень у діяльності суб'єктів господарювання та забезпечує основу для сталого економічного зростання (ЦСР 8).

Опис реалізації освітньої компоненти «Економіка підприємства»

Освітня компонента сприяє реалізації Цілей сталого розвитку (ЦСР), формуючи у здобувачів системне економічне мислення, навички ефективного управління ресурсами підприємства, здатність до аналізу виробничих процесів, планування діяльності, оцінювання результативності та прийняття обґрунтованих управлінських рішень в умовах сучасних економічних викликів. Ключові елементи цієї компоненти інтегруються з ЦСР (Ціль 4, 8, 9, 12).

1. Зміст освітньої компоненти охоплює теми організації виробництва, управління підприємством, використання основних і оборотних засобів, формування виробничої програми, розрахунку собівартості, ціноутворення, прибутку, рентабельності, конкурентоспроможності, інноваційного розвитку, інвестиційної діяльності та економічної безпеки підприємства.

Вивчення цих тем передбачає формування розуміння механізмів ефективного функціонування підприємств у ринковій економіці, раціонального використання ресурсів, підвищення продуктивності праці та забезпечення стійкості підприємств в умовах воєнного стану, відновлення економіки та інтеграції України до європейського економічного простору (ЦСР 8, 9, 12).

2. Кореляція Цілей сталого розвитку з методами навчання

Цілі сталого розвитку реалізуються через відповідні методи навчання:

- розрахунково-аналітичні завдання: здобувачі виконують розрахунки економічних показників діяльності підприємства, що формує навички прийняття економічно обґрунтованих рішень (ЦСР 8);

- кейс-метод: аналіз реальних прикладів діяльності підприємств, зокрема в умовах кризових явищ, модернізації виробництва та виходу на ринки ЄС (ЦСР 9);

- практичні завдання з планування діяльності підприємства: моделювання виробничої програми, оцінка ресурсних потреб, формування цінової політики (ЦСР 12);

- інтерактивні обговорення: розвиток критичного мислення, розуміння ролі підприємств у створенні гідних умов праці, інклюзивного та безбар'єрного робочого середовища (ЦСР 4, 8).

3. Завданнями освітньої компоненти передбачено:

- сформувати компетентності у сфері управління ресурсами підприємства та організації виробничих процесів;

- навчити розраховувати та аналізувати економічні показники діяльності підприємства;

- розвивати здатність до стратегічного планування, оцінювання ризиків та забезпечення економічної безпеки підприємства (ЦСР 9);

- сформувати відповідальне ставлення до використання матеріальних, фінансових і трудових ресурсів (ЦСР 12);

- розвивати розуміння ролі підприємств у створенні гідних та інклюзивних умов праці (ЦСР 8).

4. Очікувані результати навчання узгоджуються з Цілями сталого розвитку та передбачають формування у здобувачів здатності:

- забезпечувати ефективне функціонування підприємства та його конкурентоспроможність (ЦСР 8);

- приймати економічно обґрунтовані рішення щодо модернізації та інноваційного розвитку підприємства (ЦСР 9);

- застосовувати підходи до раціонального використання ресурсів у виробничій діяльності (ЦСР 12);

- організовувати безпечне, інклюзивне та продуктивне робоче середовище (ЦСР 8);

- використовувати економічні знання для професійного розвитку та навчання впродовж життя (ЦСР 4).

У результаті здобувачі набувають компетентностей, що дозволяють їм забезпечувати ефективну діяльність підприємств, сприяти їх стійкості та розвитку в умовах трансформації економіки України.

ПРОГРАМА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Модуль 1

ТЕМА 1. Предмет освітньої компоненти. Поняття підприємства і його місце в економіці

Поняття підприємства, основні ознаки. Підприємство як суб'єкт господарювання в Україні та ЄС. Законодавча база функціонування підприємств в Україні та ЄС з урахуванням гармонізації українського

законодавства до норм ЄС у процесі євроінтеграції. Класифікація підприємств. Аналіз зовнішнього середовища підприємства з урахуванням впливу воєнного стану, релокації бізнесу, змін у регіональній економіці та ролі підприємств у повоєнному відновленні громад.

ТЕМА 2. Техніко-технологічна база виробництва. Організація виробництва

Організація виробництва на підприємстві. Виробнича структура підприємства, виробничий процес, генеральний план, виробничий цикл. Розглядається адаптація виробничих процесів до перебоїв енергопостачання, логістичних ускладнень, необхідності цифровізації та впровадження ресурсощадних технологій відповідно до європейських екологічних стандартів.

ТЕМА 3. Структура та управління підприємством

Структура малих, середніх та великих підприємств. Характеристика структур управління, їх переваги та недоліки. Аналіз гнучких організаційних структур, що дозволяють підприємствам функціонувати в умовах невизначеності, дистанційної роботи, релокації персоналу, а також урахування принципів інклюзії та безбар'єрності в управлінні колективом.

ТЕМА 4. Основні фонди та виробнича потужність підприємства

Поняття й структура основних фондів. Види вартості, зношування, методи амортизації. Показники стану, руху та використання основних фондів. Формування та джерела фінансування основних фондів у контексті відновлення пошкоджених виробничих потужностей та модернізації обладнання відповідно до стандартів ЄС.

ТЕМА 5. Оборотні засоби підприємства

Склад оборотних засобів, джерела формування, стадії кругообігу. Нормування оборотних засобів та показники ефективності їх використання з урахуванням нестабільності постачань, змін у логістичних ланцюгах та необхідності формування резервів у кризових умовах.

обігу. Нормування оборотних засобів та показники ефективності їх використання з урахуванням нестабільності постачань, змін у логістичних ланцюгах та необхідності формування резервів у кризових умовах.

ТЕМА 6. Персонал і продуктивність праці

Категорії персоналу, розподіл за професіями і кваліфікацією. Визначення чисельності персоналу, показники руху кадрів. Продуктивність праці та фактори її зростання в умовах дистанційної роботи, релокації працівників, інтеграції ветеранів війни та осіб з інвалідністю у трудові колективи, забезпечення безбар'єрного робочого середовища.

ТЕМА 7. Оплата праці та мотивація працівників

Сутність і функції оплати праці, форми та системи оплати. Форми мотивації працівників з урахуванням психологічного навантаження в умовах війни, гнучких графіків роботи, соціальної відповідальності роботодавця та практик, поширених у країнах ЄС.

Модуль 2

ТЕМА 8. Виробнича програма підприємства та її планування

Характеристика продукції, класифікація, вимірники обсягу. Формування виробничої програми з урахуванням ресурсних обмежень, потреб регіонального відновлення та можливостей виходу на європейські ринки.

ТЕМА 9. Поточні витрати та собівартість продукції

Поняття витрат і собівартості, їх класифікація. Шляхи зниження собівартості через впровадження енергоощадних технологій, оптимізацію логістики та відповідальне використання ресурсів.

ТЕМА 10. Ціноутворення та цінова політика підприємства

Поняття, функції, види цін, методи ціноутворення. Цінова політика з урахуванням купівельної спроможності населення, інфляційних процесів, а також вимог до ціноутворення на ринках ЄС.

ТЕМА 11. Формування і використання прибутку підприємства. Рентабельність

Поняття доходу і прибутку, формування фінансових результатів. Рентабельність як показник ефективності діяльності з урахуванням соціальної відповідальності бізнесу та його ролі у відновленні економіки.

ТЕМА 12. Інноваційна діяльність та інноваційний розвиток підприємства

Класифікація інновацій, життєвий цикл інноваційної продукції, організація інноваційного процесу. Розвиток інноваційного потенціалу підприємства, участь у міжнародних програмах, технопарках, консорціумах та європейських ініціативах.

ТЕМА 13. Конкурентоспроможність підприємства та продукції

Сутність конкурентоспроможності, методи її оцінювання. Формування конкурентних переваг з урахуванням європейських стандартів якості, сертифікації продукції та соціальної відповідальності бізнесу.

ТЕМА 14. Інвестиції в діяльність підприємства; оцінка ефективності інвестиційних проєктів

Поняття і структура інвестицій, види ефективності. Методи оцінки ефективності інвестиційних проєктів з урахуванням ризиків, вимог міжнародних донорів та програм відновлення України.

ТЕМА 15. Ризики, банкрутство та забезпечення економічної безпеки підприємства

Класифікація ризиків, сутність банкрутства, економічна безпека підприємства. Оцінка ризиків діяльності в умовах воєнного стану, кіберзагроз, порушення логістики, та розроблення заходів забезпечення стійкості підприємства.

ТЕМАТИКА СЕМІНАРСЬКИХ/ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Перелік тем:

Тема 1. Вступ до курсу „Економіка підприємств”. Підприємство як суб’єкт господарювання

Тема 2. Управління підприємством

Тема 3. Персонал

Тема 4. Продуктивність, мотивація і оплата праці.

Тема 5. Техніко-технологічна база виробництва. Організація виробництва: принципи, типи, методи і форми
Тема 6. Основні фонди підприємства.
Тема 7. Оборотні засоби підприємства
Тема 8. Поточні витрати підприємства. Собівартість продукції
Тема 9. Цінова політика підприємства
Тема 10. Види фінансової діяльності підприємства. Формування і використання прибутку
Тема 11. Виробництво, якість, конкурентоспроможність продукції
Тема 12. Планування діяльності підприємства. Практика обґрунтування бізнес-планів
Тема 13. Інноваційні процеси
Тема 14. Інвестиції. Оцінка ефективності інвестиційних проектів. Інноваційні процеси на підприємстві
Тема 15. Економічна безпека. Загальна характеристика процесів реструктуризації, санації і ліквідації підприємств.

ТЕМАТИКА ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Не передбачено навчальним планом.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Види завдань:

Опрацювання теоретичного матеріалу.

Підготовка до практичних занять.

Виконання індивідуальних завдань (розрахункових)

Підготовка до підсумкового контролю.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН (ДЕННА / ЗАОЧНА ФОРМА)

№	Тема	Лекції, год	Практичні, год	Лабораторні, год	Самостійна робота, год	Всього, год
1	Тема 1. Вступ до курсу „Економіка підприємств”. Підприємство як суб’єкт господарювання	2/1	2/1	-	4/7	8/9
2	Тема 2. Управління підприємством	2/-	2/-	-	4/7	8/7
3	Тема 3. Персонал	2/1	2/1	-	4/7	8/9
4	Тема 4. Продуктивність, мотивація і оплата праці.	2/1	2/1	-	4/7	8/9
5	Тема 5. Техніко-технологічна база виробництва. Організація виробництва: принципи, типи, методи і форми	2/-	2/-	-	4/7	8/7
6	Тема 6. Основні фонди підприємства.	2/1	2/1	-	4/7	8/9
7	Тема 7. Оборотні засоби підприємства	2/1	2/1	-	4/7	8/9

8	Тема 8. Поточні витрати підприємства. Собівартість продукції	2/1	2/1	-	4/7	8/9
9	Тема 9. Цінова політика підприємства	2/1	2/1	-	4/7	8/9
10	Тема 10. Види фінансової діяльності підприємства. Формування і використання прибутку	2/1	2/1	-	4/7	8/9
11	Тема 11. Виробництво, якість, конкурентоспроможність продукції	2/-	2/-	-	4/7	8/7
12	Тема 12. Планування діяльності підприємства. Практика обґрунтування бізнес-планів	2/-	2/-	-	4/7	8/7
13	Тема 13. Інноваційні процеси	2/-	2/-	-	4/7	8/7
14	Тема 14. Інвестиції. Оцінка ефективності інвестиційних проектів. Інноваційні процеси на підприємстві	2/-	2/-	-	4/7	8/7
15	Тема 15. Економічна безпека. Загальна характеристика процесів реструктуризації, санації і ліквідації підприємств.	2/-	2/-	-	4/6	8/6
	Всього	30/8	30/8	-	60/104	120/120

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Вид: індивідуальні розрахункові завдання – по 5 балів кожне

Тематика:

NW 1 -Задачі з теми "Персонал"

NW2 - Задачі з теми "Оплата праці"

NW3 - Задачі з теми "Основні фонди"

NW 4 - Задачі з теми "Оборотні засоби"

NW 5 Задачі з теми "Витрати і собівартість"

NW 6 задачі з теми "Ціноутворення, прибуток і рентабельність"

NW 7 - Графік беззбитковості

NW 8 - Розрахунок ефективності інвестиційного проекту

Оформлення здійснюється відповідно до чинних вимог нормкоонтролю в університеті, деталізованих у рамках відповідного методичного посібника та вказівок до виконання курсової роботи з даної освітньої компоненти. Виконан-

ня кожного розрахункового завдання оцінюються у 5 балів, за наявності незначних помилок- 4 бали, за наявності суттєвих помилок – 3 бали.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Кейси, групова робота, проекти, мозкові штурми тощо

Словесні: лекції, пояснення, бесіди, дискусії.

Наочні: ілюстрація (слайди, малюнки), демонстрація (фільми, пізнавальні відео).

Практичні: практичні роботи.

ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль: до 60 балів

Модульний контроль: до 40 балів

Підсумковий контроль (залік/іспит): до 100 балів

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль на семінарах/практичних заняттях (максимум 15-20 балів):

- по 5 балів максимум за активну участь у практичному заняття (відповіді на питання, вирішення задач тощо);

Виконання розрахункових завдань (максимум 20 балів на кожний модуль):

- оформлення здійснюється відповідно до чинних вимог нормкоонтролю в університеті, деталізованих у рамках відповідного методичного посібника та вказівок до виконання курсової роботи з даної освітньої компоненти. Виконання кожного розрахункового завдання оцінюються у 5 балів, за наявності незначних помилок- 4 бали, за наявності суттєвих помилок – 3 бали.

Максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач вищої освіти за модуль, становить **100** (до 60 балів поточного контролю та до 40 балів модульний контроль). Середнє арифметичне суми модульних оцінок складає оцінку за семестр.

При заповненні заліково-екзаменаційної відомості та залікової книжки і індивідуального навчального плану (при успішній здачі іспиту/заліку) здобувача вищої освіти, оцінка, виставлена за 100-бальною шкалою, повинна бути переведена до національної шкали (відмінно, добре, задовільно (незадовільно) для іспитів, курсових робіт/проектів або зараховано/незараховано для заліків) та шкали ECTS (A, B, C, D, E, F).

Визначення назви за національною шкалою(оцінка)	Визначення назви за шкалою ECTS	За 100 бальною шкалою	ECTS Оцінка
ВІДМІННО – 5	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	A

ДОБРЕ – 4	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89	B
	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	75-81	C
ЗАДОВІЛЬНО - 3	Задовільно - непогано, але зі значною кількістю недоліків	69-74	D
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-68	E
НЕЗАДОВІЛЬНО - 2	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим як отримати залік або екзамен (без повторного вивчення модуля)	35-59	FX
	Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)	<35	F

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА ПОЛІТИКА КУРСУ

Визначення плагіату та його наслідків:

Академічний плагіат» – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості), та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства.

Види академічного плагіату:

- дослівне запозичення текстових фрагментів без оформлення їх як цитат з посиланням на джерело (в окремих випадках некоректним вважають навіть використання одного слова без посилання на джерело, якщо це слово

використовують в унікальному значенні, наданому цим джерелом);

- використання інформації (факти, ідеї, формули, числові значення тощо) з джерела без посилання на це джерело;

- перефразування тексту джерела у формі, що є близькою до оригінального тексту, або наведення узагальнення ідей, інтерпретацій чи висновків з певного джерела без посилання на це джерело;

- подання як власних робіт (дисертацій, монографій, навчальних посібників, статей, тез, звітів, контрольних, розрахункових, курсових, дипломних та магістерських робіт, есеїв, рефератів тощо), виконаних на замовлення іншими особами, у тому числі робіт, стосовно яких справжні автори надали згоду на таке використання

Правила цитування: «Цитата» – порівняно короткий уривок з літературного, наукового чи будь-якого іншого опублікованого (оприлюдненого на офіційному веб-сайті) твору, який використовується, з обов'язковим посиланням на його автора і джерело цитування, іншою особою у своєму творі з метою зробити зрозумілими свої твердження або для посилання на погляди іншого автора в автентичному формулюванні.

Щоби правильно оформити цитату, необхідно дотримуватися таких правил:

– вказувати перевірене джерело. Цитати мають містити відомості про автора та назву його роботи, звідки взята цитата;

– не порушувати зміст цитати;

- відокремлювати цитату від основного тексту;
- використовувати скорочені цитати;
- вказувати сторінки.

Етика використання AI-інструментів: здобувачі можуть використовувати інструменти AI — для пояснення складних тем простими словами, перевірки граматики та стилю, самоперевірка знань (тести, запитання); недопустиме використання AI для списування.

Процедура оскарження оцінок: в Українському державному університеті залізничного транспорту діє Положення про організацію освітнього процесу, яким закріплено право здобувачів на оскарження результатів контрольних заходів. Тому якщо здобувачі незадоволені оцінкою, або є сумніви щодо об'єктивності викладачів вони можуть звернутися до завідувача кафедри із заявою-апеляцією. Створена апеляційна комісія перевіряє результати підсумкового контролю знань.

Правила поведінки на заняттях: заходить на онлайн-заняття вчасно, бажано за кілька хвилин до початку; використовуй своє справжнє ім'я та прізвище, вказувати номер групи; дотримуватися ввічливого та поважного спілкування; під час пар; вимикати мікрофон та вмикати його лише під час діалогу з викладачем; камеру, за можливості, тримати увімкненою; не перебивати інших учасників, користуватися за потреби функцією «піднятої руки»; використовувати чат лише для навчальних повідомлень; не поширювати сторонні посилання, зображення чи повідомлення; не ображати, не принижувати та не ігнорувати інших учасників.

ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Перелік питань підготовки для іспиту:

1. Поняття підприємства як основної ланки економіки та його головні ознаки
2. Класифікація підприємств за формами власності та галузевою належністю
3. Види підприємств за розміром (малі, середні, великі) та критерії їх визначення
4. Правові основи функціонування підприємства в Україні
5. Організаційно-правові форми об'єднань підприємств: асоціації, корпорації, консорціуми, концерни
6. Поняття зовнішнього середовища підприємства та фактори прямого і непрямого впливу
7. Характеристика життєвого циклу підприємства та його основних етапів
8. Державне регулювання діяльності підприємств: методи та інструменти
9. Види господарських товариств: акціонерні, з обмеженою та додатковою відповідальністю
10. Поняття банкрутства та ліквідації суб'єкта господарювання
11. Сутність та принципи планування діяльності підприємства. Класифікація видів планування за термінами та змістом.

12. Структура та призначення бізнес-плану підприємства
13. Поняття виробничої програми та методика її формування
14. Виробнича потужність підприємства та фактори, що на неї впливають
15. Персонал підприємства: поняття, структура та класифікація за категоріями
16. Показники руху персоналу (плинність, прийом, вибуття)
17. Продуктивність праці: сутність, методи вимірювання та фактори зростання
18. Поняття трудомісткості та виробітку як основних показників ефективності праці
19. Мотивація праці: змістовні та процесуальні теорії
20. Форми і системи оплати праці: відрядна та погодинна
21. Склад фонду оплати праці підприємства
22. Тарифна система та її основні елементи
23. Преміювання персоналу як інструмент стимулювання результативності
24. Кадрова політика та етапи управління персоналом
25. Основні засоби (фонди): сутність, класифікація та структура
26. Методи оцінки основних засобів (первісна, відновлювальна, залишкова вартість)
27. Фізичний та моральний знос основних засобів
28. Амортизація основних засобів: сутність та методи розрахунку
29. Показники ефективності використання основних засобів
30. Шляхи поліпшення використання основних фондів на підприємстві
31. Виробнича структура підприємства та фактори, що її визначають
32. Сутність та склад оборотних коштів (засобів) підприємства. Джерела формування оборотних засобів.
33. Нормування оборотних коштів: методи та значення
34. Показники ефективності використання оборотних засобів
35. Шляхи прискорення оборотності оборотних засобів
36. Виробничі запаси та управління логістичними витратами
37. Виробничий цикл: поняття, структура та тривалість
38. Класифікація витрат підприємства за різними ознаками
39. Собівартість продукції: види та структура (цехова, виробнича, повна)
40. Калькулювання собівартості одиниці продукції за статтями витрат
41. Постійні та змінні витрати, їх роль у розрахунку точки беззбитковості
42. Шляхи зниження собівартості продукції на підприємстві
43. Поняття якості продукції та система показників її оцінки
44. Стандартизація та сертифікація продукції в сучасних умовах
45. Конкурентоспроможність продукції та методи її визначення
46. Ціна як економічна категорія: функції та види цін
47. Методи ціноутворення на підприємстві (витратні, ринкові, параметричні)
48. Цінова стратегія підприємства в умовах конкуренції

49. Дохід (виручка) від реалізації продукції та фактори, що на нього впливають
50. Сутність прибутку підприємства та його види (балансовий, чистий, операційний)
51. Джерела формування та напрями використання прибутку
52. Поняття рентабельності як відносного показника ефективності. Рентабельність продукції та рентабельність активів.
53. Поріг рентабельності та запас фінансової міцності підприємства
54. Сутність інноваційної діяльності підприємства
55. Інвестиції: поняття, види та роль у розвитку бізнесу
56. Джерела фінансування інноваційно-інвестиційних проектів
57. Ефективність інвестицій: показники оцінки
58. Поняття економічного ефекту та економічної ефективності виробництва
59. Фінансовий стан підприємства та показники платоспроможності
60. Економічна безпека підприємства: поняття та складові

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основна література:

1. Дикань В. Л., Воловельська І.В., Каличева Н.Є. Економіка підприємства: конспект лекцій. Ч. 1. Харків: УкрДУЗТ, 2021. 54 с. Репозитарій УкрДУЗТ: <http://lib.kart.edu.ua/handle/123456789/29771>
2. Дикань В. Л., Воловельська І.В., Каличева Н.Є. Економіка підприємства: конспект лекцій. Ч. 2. Харків: УкрДУЗТ, 2021. 44 с. Репозитарій УкрДУЗТ: <http://lib.kart.edu.ua/handle/123456789/5735>
3. Дикань В. Л., Воловельська І.В., Каличева Н.Є. Економіка підприємства: конспект лекцій. Ч. 3. Харків: УкрДУЗТ, 2021. 49 с.
4. Дикань В. Л., Воловельська І.В., Каличева Н.Є. Економіка підприємства: конспект лекцій. Ч. 3. Харків: УкрДУЗТ, 2022. 50 с.
5. Дикань В. Л. Економіка роботизованих технологій: конспект лекцій. Частина 1 / В. Л. Дикань, В. О. Овчиннікова. - Харків : УкрДУЗТ, 2025. - 59 с. Репозитарій УкрДУЗТ: <http://lib.kart.edu.ua/handle/123456789/29427>
6. Підприємництво [Текст] : підручник / С. В. Панченко, В. Л. Дикань, О. В. Шраменко [та ін.]. – Харків : УкрДУЗТ, 2018. – Ч. 1. Теоретичні основи організації підприємницької діяльності. – 241 с.
7. Економіка підприємства : підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 700 с.
8. Економіка підприємства: Збірник задач і тестів / В.Л.Дикань, І.Л. Плетникова, Мельник, О.В. Шраменко, Ю.М.Уткіна, І.В.Воловельська; Під ред. д.е.н., проф. В.Л.Диканя. - Х.: УкрДАЗТ, 2007. – 290 с.
9. Управління бізнесом: Підручник / С. В. Панченко, В. Л. Дикань, . І.

В. Воловельська та ін.; за заг. ред. В. Л. Диканя. – Харків: УкрДУЗТ, 2017. 291 с. Репозитарій УкрДУЗТ: <http://lib.kart.edu.ua/handle/123456789/2405>

10. The Comprehensive Business Startup Guide. Available at: <https://ru.scribd.com/document/372302353/The-Comprehensive-Business-Startup-Guide>

11. The Guidance of an Enterprise Economy (2016) by Martin Shubik (Author), Eric Smith (Author). The MIT Press. 592 p. The Economics of Business Enterprise: An Introduction to Economic Organisation and the Theory of the Firm, Fourth Edition by Martin Ricketts (Author). Edward Elgar Publishing. 680 pages.

Додаткова література:

1. Дикань В.Л. Комплексна методика визначення рівня економічної безпеки, оцінки ризиків та ймовірності банкрутства підприємства [Текст]: монографія / В.Л. Дикань, І.Л. Назаренко. - Харків: УкрДАЗТ, 2011. – 142 с.

2. Методичні вказівки до контрольної роботи з дисципліни "Економіка і організація інноваційної діяльності" для студентів напрямку "Економіка і підприємництво" усіх форм навчання / укладачі : В. В. Компанієць, І. Л. Назаренко ; кафедра "Економіка, організація та управління підприємством". - Харків : УкрДАЗТ, 2012. - 45 с. Репозитарій УкрДУЗТ: <http://lib.kart.edu.ua/handle/123456789/5797>

3. Єлагін Ю. В. Економіка виробництва : конспект лекцій. Частина 1 / Ю. В. Єлагін, І. Л. Плетникова. – Харків : УкрДАЗТ, 2008. – 67 с. Репозитарій УкрДУЗТ: <http://lib.kart.edu.ua/handle/123456789/8457>

4. Єлагін Ю. В. Економіка виробництва : конспект лекцій. Частина 2 / Ю. В. Єлагін, І. Л. Плетникова. – Харків : УкрДАЗТ, 2008. – 54 с. Репозитарій УкрДУЗТ: <http://lib.kart.edu.ua/handle/123456789/8456>

5. Дикань В.Л. Організація виробництва [Текст]: підручник. / В.Л. Дикань, В.О. Маслова. - Харків, УкрДАЗТ, 2013. – 422 с.

6. Дикань В.Л. Економіка праці на підприємствах залізничного транспорту: Підручник [Текст] / В.Л. Дикань, Ю.В. Єлагін, Т.Г. Сухорукова. – Харків: УкрДАЗТ, 2012. - 275 с.

7. Дикань В.Л. Стратегічне управління: Навчальний посібник [Текст] / В.Л. Дикань, В.О. Зубенко, І.В. Токмакова, О.В. Маковоз, О.В. Шраменко. – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 272 с.

8. Дикань В.Л. Діагностика фінансового стану підприємства: навч. посібник [Текст] / В.Л. Дикань, А.С. Козинець, В.Є. Чупир. – Х.:УкрДАЗТ, 2007. – 150 с.

9. Дикань В.Л. Забезпечення конкурентоспроможності підприємств: підручник [Текст] / В.Л. Дикань, Ю.Т. Боровик, О.М. Полякова, Ю.М. Уткіна. – Харків: УкрДАЗТ, 2012. - 415 с.

10. Дикань В.Л. Етичні основи бізнесу: Навчальний посібник. – [Текст] / В.Л. Дикань, В.В. Компанієць, О.М. Полякова. Харків, УкрДАЗТ, 2012– 316 с.

11. Економіка підприємства: структурно-логічний навч. посібник/ За ред. С. Ф. Покропивного. – К.: КНЕУ, 2001. – 457 с.
12. Економіка підприємства. Збірник практичних задач і конкретних ситуацій: Навч. посібник/ С.Ф. Покропивний, Г. О. Швиданенко, О. С. Федонін та ін.; За ред. С. Ф. Покропивного. – К.: КНЕУ, 2000. – 328 с
13. Плетникова І.Л. (Назаренко І.Л.). Формування економіки знань: проблеми і перспективи України [Текст] / І.Л. Плетникова // Вісник економіки транспорту і промисловості. - №24. – 2008. – С. 57 – 64.
14. Nazarenko I. L. Strategies of small family businesses survival during and after quarantine / I. L. Nazarenko // Вісник економіки транспорту та промисловості. - 2020. - № 69. - С. 92-100.
15. Nazarenko I. L. Implementation of value based management in small family retail business / I. L. Nazarenko, D. O. Sukhorukova // Вісник економіки транспорту та промисловості. - 2019. - № 68. - С. 51-59.
16. Poliarus O.V., Nazarenko I.L. Small and medium-sized businesses: tackling COVID-19 challenges by adjusting business-models // Вісник економіки транспорту та промисловості. - 2021. - №72-73.– . С.91 – 103.
17. Назаренко І.Л. Оцінювання та нарощування інтелектуального капіталу вагонної дільниці АТ «Укрзалізниця» / І.Л. Назаренко, Н.А. Погорілець // Вісник економіки транспорту і промисловості. - № 75, 2021. – С. 33 – 42.
18. Nazarenko I.L., M. McKay Hopman. Main priority areas and problems of Ukrzaliznytsia's digitalization // Вісник економіки транспорту і промисловості, №78-79, 2022. – С. 46 – 54.
19. Nazarenko I.L., M. McKay Hopman. Intellectual entrepreneurship in Ukraine in wartime // Вісник економіки транспорту і промисловості, №80, 2022. – С. 119 – 132.
20. Назаренко І.Л., Ткаченко Ю.В. Стан і перспективи розвитку ІТ сфери в Україні в період війни// Вісник економіки транспорту і промисловості, №81 – 82. 2023. С. 59 – 67.
21. Nazarenko I., Ievsieieva O., Holovash O. The influence of the circular economy formation on the change of the railway transport business model. «Transport Means 2024: Sustainability: Research and Solutions» Proceedings of the 28th International Scientific Conference (October 02-04, 2024, Palanga, Lithuania and Online), Kaunas: Kaunas University of Technology, 2024, Part I, Литва.
22. Назаренко І.Л., Євсєєва О.О., Головаш О.В. Трансформація бізнес-моделі залізничного транспорту України під впливом факторів формування циркулярної економіки. СХІДНА ЄВРОПА: ЕКОНОМІКА, БІЗНЕС ТА УПРАВЛІННЯ Випуск 1 (46) 2025. С. 3 – 11. Режим доступу: <https://easterneurope-ebm.in.ua/index.php/vipusk-46-2025>
23. Назаренко І.Л. INTELLECTUAL BUSINESS IN THE RAILWAY SPHERE: FOREIGN CASE STUDIES OF IT STARTUPS // Вісник економіки транспорту і промисловості, №90, 2025.
24. Назаренко І.Л., Кісіль А.М. Забезпечення економічної безпеки Харківського метрополітену у воєнний час. Матеріали 19-ї науково-практичної міжна-

родної конференції "Міжнародна транспортна інфраструктура, індустріальні центри та корпоративна логістика" (1 червня 2023 р. м. Харків) // УкрДУЗТ. – 2023. - С. 394 – 397.

25. Назаренко І.Л., Лавринович І.С. Problems and prospects of Value Based management implementation in Ukrainian retail business. Матеріали 19-ї науково-практичної міжнародної конференції "Міжнародна транспортна інфраструктура, індустріальні центри та корпоративна логістика" (1 червня 2023 р. м. Харків) // УкрДУЗТ. – 2023. - С. 400 – 402.

26. Назаренко І.Л., Скрипник В.М. SWOT analysis of small business in Ukraine in wartime. Матеріали 19-ї науково-практичної міжнародної конференції "Міжнародна транспортна інфраструктура, індустріальні центри та корпоративна логістика" (1 червня 2023 р. м. Харків) // УкрДУЗТ. – 2023. - С. 405 – 407.

27. Назаренко І.Л., Криворотенко А.О. Development of innovative potential of Ukrainian railway transport enterprises in wartime. Матеріали 19-ї науково-практичної міжнародної конференції "Міжнародна транспортна інфраструктура, індустріальні центри та корпоративна логістика" (1 червня 2023 р. м. Харків) // УкрДУЗТ. – 2023. - С. 398 – 400.

28. Назаренко І.Л., Омеляненко М.В. Preservation of personnel potential of Ukrainian railway transport during the war. Матеріали 19-ї науково-практичної міжнародної конференції "Міжнародна транспортна інфраструктура, індустріальні центри та корпоративна логістика" (1 червня 2023 р. м. Харків) // УкрДУЗТ. – 2023. - С. 403 – 405.

29. Назаренко І.Л., Білоусова В.М. Development of construction industry in Ukraine during and after the war: overcoming hardships. Матеріали 19-ї науково-практичної міжнародної конференції "Міжнародна транспортна інфраструктура, індустріальні центри та корпоративна логістика" (1 червня 2023 р. м. Харків) // УкрДУЗТ. – 2023. - С. 392 – 394.

30. Nazarenko I.L. THE INFLUENCE OF THE CONSTRUCTION OF THE EURORAIL ON ENSURING THE ECONOMIC SECURITY OF UKRAINE. Матеріали 20-ї науково-практичної міжнародної конференції "Міжнародна транспортна інфраструктура, індустріальні центри та корпоративна логістика" (6-7 червня 2024 р. м. Харків) // УкрДУЗТ. – 2024. – 367 с. - С. 30 – 33.

31. Nazarenko I.L. INTELLECTUAL BUSINESS IN THE RAILWAY SPHERE: STARTUPS. Матеріали 21-ї науково-практичної міжнародної конференції "Міжнародна транспортна інфраструктура, індустріальні центри та корпоративна логістика" (5-6 червня 2025 року, м. Харків) // УкрДУЗТ. – 2025.

32. Mascull Bill. Business Vocabulary in Use Intermediate with Answers. Cambridge, 2nd Edition - 2010, 178 Pages. CEF LEVEL: B1 Intermediate - B2 High Intermediate . Available at: <https://www.twirpx.com/file/2452538/>

33. Dorling Kindersley. The Economics Book (Big Ideas Simply Explained), 2012. — 352 p. Available at: <https://www.twirpx.com/file/1663067/>

34. Студентська навчальна звітність. Текстова частина (пояснювальна записка). Загальні вимоги до побудови, викладення та оформлення: методичний посібник з додержання вимог нормоконтролю у студентській навчальній звіт-

- ності /Козар Л.М. [та ін.]; за заг. ред. Л.М. Козара. Х.: УкрДУЗТ, 2018. 54 с.
35. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2022-10-110-10>
36. <http://metod.kart.edu.ua/>
37. <http://pidruchniki.com/>
38. <http://stud.com.ua/>

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Офлайн: мультимедійний проєктор на базі проєктора ACER PGD5112 (обладнання УкрДУЗТ)

Онлайн: ASUStec COMPUTER inc з процесором AMD Ryzen 3 3200G with Radeon Vega Graphics. Монітор DELL P2418D. Камера Logi C270 HD WebCam

Посилання на онлайн-курс: <https://do.kart.edu.ua/course/view.php?id=15420>

ВІДОМОСТІ ПРО РОЗРОБНИКІВ

ПБ розробника: Назаренко Ірина Леонідівна

Контактна інформація: 068-918-63-13

email: nazarenko_il@kart.edu.ua

irina-econom@ukr.net

ВНЕСЕННЯ ЗМІН (ДАТА, СУТЬ, ПІДПИС)

Протокол засідання кафедри економіки та управління виробничим і комерційним бізнесом № 1 від 27 серпня 2025 р.